

kaj morske leve, rdeče ogromne rake in razne druge najbolj čudne živali. — Otočje je raziskal ameriški naravoslovec Beebe. Ko se je vrnil nazaj v Newyork, ga je ogovoril šofer avtotakse in mu povedal, da je živel tudi on pred leti v sredini Galapagos otokov. Šofer je bil poprej pomorščak. Njegova ladja se je razbila in oni, ki so se rešili, so dosegli otok Albemarle. Z ladje niso mogli vzeti prav nič: ne obleke, ne prehrane in ne orožja, izvzemši nožev. Le kapitan je prinesel seboj zavoje denarja.

Iz poglavja o živalski muhavosti.

Znano je, da ni trmast samo pametni človek, ampak tudi žival. Še na tako dobro šolano ter udano zverjad se ni zanesli ob vsaki priliki. Znameniti cirkuski krotilec, ki je bil uslužben v več velikih cirkusih, je obelodanil te dni iz lastne izkušnje glede živalske muhavosti te-le omenka vredne zanimivosti:

Enkrat je nastopilo v cirkusu pred občinstvom 12 mladih slonov. Korakali so eden za drugim v krogu in bi se bili morali naenkrat vsi vleči na povelje krotitelja. Bogznaj iz katerega vzroka so odrekli vsi pokorščino. Nobeno strahovanje ni pomagalo, sloni so stopali v krogu, ulegel se ni nobeden. Komaj so jih spravili izpred gledalcev. Ko so bile živali v svojih stajah, so ubogale. Celih 14 dni pa ni hotela omenjena skupina poslušniti gospodarja javno pred radovedneži. Po preteku 14 dni še le so se sloni zopet in vedno pokorili.

Nekoč je sedel stari slon v težkem tovornem avtomobilu, katerega je tiščal naprej z glavo njegov tovariš. — Slonski potnik je brez vsakega povoda skočil z vozila in pomagal prijatelju porivati avto. Nikdo ga ni mogel pripraviti do tega, da bi bil pri isti predstavi sedel zopet v voz.

Dva indijska slona sta se sprla med seboj pri dobro obiskanem nastopu. — Spor, ki je grozil z vso resnostjo, so onemogočili na ta način, da so enega slona porinili izpred gledalcev. Ko je videl drugi, da je ostal sam brez nasprotnika, je zajel iz čebra z rilcem vodo in je brizgal med prestrašeno občinstvo. Nad obiskovalci cirkusa si je spuščal tako dolgo jezo, dokler niso pobegnili vsi.

Po trditvi strokovnjakov je najbolj tmasta kamela. V cirkusu je nastopala dobro izveščana kamela z imenom »rustan«. Pri ježi je brzela v trahu in galopu, se vzpenjala kvišku ter padala nazaj na tla, dokler ni odfrčal z njene hrbta najboljši jezdec. Ko je bil jezdec iz sedla, je šla kamela od enega sedeža do drugega in pljuvala obiskovalcem v obraz in po obleki. Kakor znano, je kamelina slina nekaj neznosno gnusnega in je sploh ni spraviti iz obleke. Ko so zavarovali žival proti pljuvanju z nagobčnikom, sploh ni hotela nastopati pred javnostjo.

Žrebec »prince« se je ponašal pri nastopih s tem, da se je vrtel na zadnjih nogah po kotajočem se sodu. Pri neki predstavi, pa se je med valjanjem soda razjezil, skočil v krotitelja ter ga hotel

Brodolomci so životarili nekaj mesecev na nerodovitnem otoku. Vsaki dan so zaklali po eno od orjaških želv, pili so njeno kri in uživali mast. Le eden od njih se ni vrnil. Zgubil je pamet, želvine krvi ni mogel piti in radi tega je tamkaj umrl. Kapitan je pozabil vzeti seboj svoje zlato. To je še danes skrito na otoku, ker je njegov lastnik že — mrtev in on je edini, ki zna za skri-vališče zaklada, ni imel doslej prilike, da bi bil obiskal samotno otočje, ki je brez vsake zveze potom ladij.

razbiti s kopiti. Ko so ga nagnali iz arene v hlev, se je pustil mirno privezati k jaslom od navadnega kočijaža, katerega mu je bil posebno udan. Ta mož se je lahko ulegel v hlev pod žrebca in je tolikokrat pod njegovim trebuhom mirno spal, ne da bi mu bila tolikokrat do besnosti razljutena žival skrivila le en las.

V skandinavskem cirkusu so nastopali severni medvedi. Naučeni so bili, da so se spuščali po navpično položeni deski eden za drugim od zgoraj navzdol. Najstarejši, ki se je vsikdar popeljal prvi po deski, je pri predstavi naenkrat obstal na vrhu. Ko so držali njegovi tovariši po zadnjicah, je gugal desko od zgoraj tako dolgo sem ter tja, da se je prevrnila s celo medvedjo družino. Pomagali so si nekaj časa na ta način, da so pustili medveda, da je uganjal svoje fokseline na zabavo občinstva s tovariši. Lepega večera, ko bi bil moral prevrniti desko, je skočil konju za vrat in mu ga hotel pregrizniti. V zverjad se je pognal krotitelj z železnim drogom. Tekala sta eden za drugim po areni, a že je zagrabil 12 centov težki kosmatinec zapovednika za roko. Baš v tem opasnem trenutku sta bila medved in napadeni pred majhnim otrokom, ki je ves preplašen zaupil nad zverjadj. Medved se je otrokovega krika tako ustrašil, da je pustil krotitelja in začel mirno vohati ter lizati kriččega dečka.

Zelo ljubosumne so zveri mačke kakor levi in tigri. Zgodilo se je že večkrat, da je napadel tiger krotitelja samo radi tega, ker je pobožal njegovega tovariša poprej nego njega.

V belgijskem zverinjaku je bil lev, ki je ugrabil nekoč hlapcu slamnati klobuk. Občinstvu se sploh ni maral pokazati brez slamnjaka v gobcu.

V cirkusu na Balkanu je nastopala v veliko zabavo gledalcev velika opica v vseh mogočih ulogah. Pri neki predstavi se je zagledala v gospo v loži z mogočnim klobukom. Skočila je z odra, se pognala proti dami, jej strgala z bliskavico klobuk in razmetala kose med krohotajoče se občinstvo.

Nikdar se ne morejo krotitelji zverin zanesti, da jim bodo te pokorne pri predstavi in izvršile napovedani program. Dobre četrt ure pred pričetkom nastopa se mora vsak krotitelj priklopiti zverjadi na ta ali oni način, ker sicer bi se razbil celi nastop na trmi ene ali druge živali

Iz življenja največje ptice.

Največja ptica je danes noj, ki se podi v skupinah po stepah Afrike. Noja loviyo radi njegovih dragocenih peres in ga bodo s časom iztrebili popolnoma. Naše čitatelje bodo zanimale nekatere zanimivosti iz življenja orjaške ptice, katerega so natančno raziskali še le najnovejši angleški naravoslovci, ki so svoja raziskovanja fotografirali in jih objavljajo po časopisju.

Noj se loti navadno valenja 16 jaje, ker toliko jih gre v njegovo gnezdo. — Znamenito ter čudno pri tem ptičjem orjaku je dejstvo, da valita samec in samica. Črni samec (petelin) sedi na gnezdu v noči, samice (kokoši) po dnevu. Kakšen in koliko vpliva ima na razvoj nojevih jajc afriško vroče sonce, naravoslovci niso mogli dognati. Našli so večkrat od starih nojev po nekaj ur zapuščena gnezda, ko so se odpravile ptice pit, nikdar se pa to ni zgodilo sredi poldneva, ko pripeka sonce z največjo vročino.

Noji žive v družinah in sicer gospodari eden petelin nad petimi kokoši. — Cela družina izkoplje kje na ravnem v pesek gnezdo za valenje. Je to priprosta udolbina, ki ni na zunaj prav nič prikrita ali kako zavarovana. Najbrž je nojevo gnezdo radi tega tako priprosto, da zapazi ptič z dolgim vratom že od daleč bližajočo se nevarnost. Ako se bližajo šakali ali hijene gnezdu, da bi požrle jajca, se dvigne valilec z gnezda in cela družina začne z neverjetno naglico tekati sem in tja, da zabriše z beganjem mesto valitve.

Značilno je tudi to pri noju, da ne leže jajce v skupno gnezdo ena samica, ampak vseh pet. Kolikokrat se zgodi, da znesejo kokoši med dnevom v skupno ležišče do 40 jajc. Ko sede v noči petelin na jajca, jih pomeče z ležišča toliko, da na preostalih lahko sedi, jih skrije pod kožo in ogreva s svojo telesno toploto. Ako vali samec, krožijo krog njega samice, se mu klanjajo in si snažijo perje, kakor bi se hotele svojemu vodniku posebno priljubiti ter prikupiti.

Mladi nojčki prihajajo iz jajčih lupin po preteku 42 dni in so dokaj nerodne stvarce na dolgih nogah. Starši jih krmijo skraja z vsebino od samcev iz gnezda izločenih jajc. Zaščitnik naraščaja je samec, ki se postavi v bran napram vsakemu napadalcu. Večkrat se očka pred slabejšim sovražnikom potuhne, kakor bi niti ne opazil njegovih sovražnih nakan. Ko pa zaide mladež v resno opasnost, skoči stari kvišku in prežene neljubega gosta.

Mladež roma po stepah za starimi, dokler ne doraste in si ustvari mladi petelini svoje lastne družine po vzgledu staršev.

Anglež Martin Johnson in njegova soproga Osa sta opazovala po stepah Afrike še to-le redkost:

Srečala sta nekoč 12 starih nojev, katerim je sledilo nad 100 mladih od bogzna koliko drugih družin. Stari so stopali ponosno naprej kakor kakšni bogataši, mladina jim je sledila v ulogi beračev in miloščinarjev.

Največji sovražnik noja je hijena, ker stika za njegovimi gnezdi. Ako izsledi jajca, jih izpije, da se nasiti, ostale pa uniči. Nevarni nojevemu gnezdju so tudi šakali.

GOSPODARSTVO

Gospodarska obvestila.

Koljo za vinograde in za sadno drevje, kakor vsake vrste rezan les prodaja ali zamenja za dobro vino Franjo Gnilšek, Maribor, Razlagova ulica šte. 25.

»Flugs« kose s kosirjem I. VIDEMSEK, MARIBOR, Koroševa cesta 36.

Dvodnevni kletarski tečaj se vrši dne 7. in 8. marca (petek in sobota tega leta na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja dnevno od 8. do 12. in od 14. do 18. ure. Zanimanci, ki se žele tečaja udeležiti, naj javijo to z dopisnico do 5. marca ravnateljstvu šole.

Sprejem v viničarski tečaj. Uprava banske crtnice in drevesnice v Pekrah, pošta Limbuš pri Mariboru, obvešča tem potom vse interese, da se začne dne 1. marca tega leta pri imenovanem zavodu četrti 9 mesečni viničarski tečaj, v katerega se sprejme 12 mladeničev. Pouk je v prvi vrsti praktičen in le v toliko teoretičen, v kolikor je to za boljše razumevanje vsacega posameznega opravila v posameznih kulturah potrebno. Gojenci dobe prosto stanovanje, brezplačno kmečko hrano in mesečno po 100 Din za pranje perila in nabavo potrebnih učil. V tečaj se sprejemajo viničarski in kmečki mladeniči, ki so stari najmanj 16 let, dovolj razviti in močni za opravljanje vseh opravil na zavodovem posestvu. Lastnoročno pisanim z Din 5 + 20 kolekovanim prošnjam je priložiti: 1. krstni list, 2. zdravniško spričevalo, 3. npravnstveno spričevalo, 4. izjavo staršev, da pustijo prosilca 9 mesecev nepretrgoma v tečaju in 5. odpustnico osnovne šole. Tako opremljene prošnje naj prosilci osebno izroče zgoraj navedenemu — upraviteljstvu najkasneje do dne 25. februarja 1930. O sprejemu v tečaj bodo prosilci takoj obveščeni. Tečajniki dobe ob zaključku tečaja izpričevala o doseženi sposobnosti za opravila v vinogradništvu, sadjarstvu in kletarstvu.

Devetmesečni tečaj pri Kapoli. Tudi letos bo na tukajšnji banovinski ustanovi 9 mesečni tečaj v svrhu temeljite izobrazbe kmečkih in viničarskih mladeničev v vinarstvu, sadjarstvu in kletarstvu. V tečaj, ki traja od 1. marca do 30. novembra tega leta se sprejme 10 mladeničev, ki so stari najmanj 16 let, dovolj razviti in močni za opravljanje vseh praktičnih opravil. Pouk je v prvi vrsti praktičen in le v toliko tudi teoretičen, v kolikor je to za boljše razumevanje vsakega posameznega opravila v vinogradu, v trtnici, v sadonosnikih, v drevesnici in v vinski kleti potrebno. Gojenci dobe prosto stanovanje, brezplačno kmečko hrano in mesečno po Din 100 na roko za nabavo manjših potrebščin. Priloge iste kakor za tečajnike v Limbušu. Tako opremljene prošnje naj prosilci osebno predložijo najkasneje do 18. februarja tega leta pri upravi banovinske trtnice in drevesnice v Kapeli, pošta in železniška postaja Slatina Radenci. Upravnik nasada: Jos. Glaser.

Zimski tečaj v Žičah. V Žičah se je dne 21. januarja tega leta otvoril šesttedenski zimski kmetijski tečaj. Tečaj je otvoril gospod sreski načelnik Trstenjak. Po nagovoru g. sreskega načelnika Trstenjaka je razvil program tečaja g. ing. Ferlic, nakar sta sledili dve predavanji: živinoreja in travništvo. Tečaja so se udeležili tudi g. arhidijakon Fran Tovornik iz Konjic, šolski upravitelj iz Loč in Žič, ter domači g. župnik Tomažič. Na tečaju se bodo obravnavali vsi predmeti: sadjarstvo, poljedelstvo, kmetijsko pravo, zadružništvo itd.

Slovenjgradec. Pri nas se je vršil v tukajšnji okrajni hranilnici zbor podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo. Obče znani sadjar in drevesničar naš priljubljeni gostitelj mladi Borovnik, podpredsednik podružnice je otvoril zbor in vodil zborovanje do izvršenih volitev. G. Fr. Cajko se je v prav ganljivih besedah spominjal umrlega predsednika in ustanovitelja podružnice ravnatelja g. Vrečka. Izvolil se je nov odbor, kateremu načeljuje sedaj g. Fr. Rogina, posestnik in sadjar v Starem trgu. Tajniške posle je prevzel šolski upravitelj g. Leopold Kopač.

Kmetijsko zadružni tečaj v Slovenjgradu. V sredo, dne 5. tega meseca se je vršil v Gollovi dvorani dobro obiskan tečaj, katerega je priredila Zadružna zveza. Odbornik zveze katehet gosp. Kotnik je otvoril in vodil tečaj. Nadre-

vizor Pušenjak je obrazložil vso današnjo pomembnost zadružništva za narodno gospodarstvo, — vrline novega kmetijskega zakona in velevažen pomen Agrarne banke za naše kmetijstvo itd. Okrajni kmetijski referent Wernig pa je pojasnil položaj kmetijstva v oziru na spremenjene gospodarske prilike, ki so nastale po vojni ter je začrtal smer gospodarskega delovanja za Mislinjsko dolino. Zanimanje za izvajanja strokovnjakov je bilo nepričakovano živahno, vendar bi bila udeležba lahko še nekoliko večja. Da pa Gollova dvorana ni bila napolnjena do zadnjega kota, kakor je bilo običajno ob takih prilikah, je pripisati predvsem temu, da ta tečaj ni bil v listih razglašen.

*

Nasvet za sadjereje.

Lepi kosi zemlje še ležijo ne dovolj izrabljeni ter takorekoč kričijo gospodarju v obraz: Posej nas, ukreni nekaj, da boš imel večji dobiček od nas! Kaj je torej storiti?

Oglejmo si naša polja. Pri nas smo pač še dosedaj vajeni drevja le samo v sadonosnikih. Uvideli pa bomo, da se sadno drevje jako dobro počuti tudi na njivah. Uredili si bomo torej njivski nasad.

Predno se pa lotimo tega posla, moramo jako strogo pretehtati vse morebitne zapreke, ki nam zastavljajo pot.

Da so še njivski (poljski) nasadi pri nas tako redki, so vzrok naše posestne razmere. Kmetiska polja so povečini razkosana, na njih še vidimo vse preveč majhnih parcelic, tako, da si je v tem oziru sosed sosedu napoti. Potrebno bi bilo misliti o zložbi zemljišč (komasaciji), to je, da se ima vsako posestvo zložiti v en celoten ali skupaj ležeč kos, ali pa vsaj v dvoje ali troje večjih kosov, iz katerih je mogoče po skupni vojni poti odvažati pridelke. To ne pride v poštev pri vseh kmetijskih posestnikih, kajti tu pa tam še naletimo na jako obsežne parcele (seveda brez

DR. O. ILAUNIG:

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

»O, hvala, kako sem srečen, grofica, ti zvezda nojega življenja.«

Iz bližnje sobe so se slišali koraki, grof Tatenbah je urno odšel v drugo sobano. Grofica Zrinjska je ostala sama. Takoj po odhodu grofa Tatenbaha je stopil brat grof Frankopan, ki je pogledal brzo svojo sestro in uganil, kaj se je ravnokar vršilo med njo in grofom Tatenbahom. Rekel ni ničesar, ampak ji je ponudil roko ter jo odvedel v njeno sobo, da se pripravi za večer.

Ko je napočilo drugo jutro, je bilo že vse pripravljeno za lov na medvede, ki so se pojavili v Kamenškaku blizu Riegersburga.

Ravnokar so prišli na dvorišče grofje Kolonič, Trautmannsdorf in Frankopan, kmalu za njimi pl. Abéle, zraven njega se je postavil Peter Volk, vsi v lovski opravi; kot zadnji je došel grof Tatenbah, ki je bil videti danes razigrane volje.

8

Grof Zrinjski je ostal doma, češ, da se ima posvetovati s predsednikom dvornega vojnega sveta grofom Viljemom Tatenbahom zaradi obrambe zopet Turka, ker je to bil glavni povod za prihod v Gradec.

Bilo je zbranih tudi nekaj lovcev, uslužbenih v gradu, ki naj bi bili današnjim gostom ob strani, da bi jim bila lovska sreča mila. Tudi več hlapcev s psi je bilo določenih, da spremljajo lovce.

Dalo se je znamenje za odhod. Ko so stopali gostje h glavnim vratom, da se podajo navzdol v gozdove, se je odprlo zgoraj v drugem nadstropju okno in v njem se je pokazala ženska postava, ki je zamahnila z roko v pozdrav — komu je veljal med odhajajočimi ta pozdrav, je dotični dobro razumel, — obrnil se je grof Erazem Tatenbah in v odzdrav dvignil roko, nekaj časa obstal, na to pa je vzkliknil: »Na svidenje,« nato pa hitro odšel za lovci, ki so že stopali proti vzhodu grada.

Lovci so razvrstili goste in odkazali vsakemu svoje mesto. Tatenbah, ki je že poznal te kraje od prejšnjih časov, se je ustavil na nekoliko odprtem mestu, odkoder je imel razgled in

Wie nntocheni na list
„NEDELJA“?

„NEDELJA“?
Ishaja vsak teden? prinaja vsakokratno nedeljski evanĝelij in razlago ter druge podučne varke dlanke, razen tega pa tudi lepo povest „Otroci našo ljubo Gospo“ in mnoge zgodbe za dno. Stane mesečno 10 2.— Din letno 21.— (1930). Se danes si naročite Nedeljo po dopisni na nelo: Uprava NEDELJE, Maribor, Slomškova ulica 30.